

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

รูปแบบในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) เพื่อศึกษา
บทบาทของสื่อมวลชนและสื่อเฉพาะกิจ ในโครงการเร่งรัดการป้องกันและกำจัดหนู เน้นหนัก
ในนาข้าว ปี 2526 ในจังหวัดปทุมธานี และเป็นการวัดเพียงครั้งเดียว (One - Shot
Descriptive Study)

ประชากร

ได้แก่เกษตรกรที่มีอาชีพหลักในการทำนา ในเขตจังหวัดปทุมธานี จำนวน
25,000 คน¹ เกษตรกรเหล่านี้ อาศัยอยู่นอกเขตสุขาภิบาล และนอกเขตเทศบาล

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างมี 2 กลุ่ม คือ กลุ่มเปิดรับสื่อมวลชนและสื่อเฉพาะกิจ จำนวน 162
คน และกลุ่มไม่เปิดรับสื่อมวลชนและสื่อเฉพาะกิจ จำนวน 162 คน รวม 2 กลุ่ม จำนวน
324 คน

กลุ่มเปิดรับสื่อ ได้แก่เกษตรกรที่มีอาชีพหลักในการทำนา จำนวน 162 คน
ตามรายชื่อในเอกสารของทางราชการ เป็นกลุ่มที่สื่อมีบทบาทในด้านความรู้ ในการป้องกัน
และกำจัดหนูในนาข้าว กลุ่มตัวอย่างกระจายอยู่ในพื้นที่ดังต่อไปนี้ คือ

---

¹ สัมภาษณ์ เจ้าหน้าที่เกษตรอำเภอคลองหลวง - เจ้าหน้าที่เกษตร
จังหวัดปทุมธานี, 11 พฤศจิกายน 2526

เขตอำเภอลองหลวง จังหวัดพทุมธานี

1. คำบลคลองสาม

หมู่ที่ 3	จำนวน	12	ราย
หมู่ที่ 10	จำนวน	15	ราย
หมู่ที่ 12	จำนวน	11	ราย
	รวม	38	ราย

2. คำบลคลองสี่

หมู่ที่ 3	จำนวน	17	ราย
หมู่ที่ 12	จำนวน	21	ราย
หมู่ที่ 13	จำนวน	17	ราย
	รวม	55	ราย

3. คำบลคลองหก

หมู่ที่ 10	จำนวน	21	ราย
หมู่ที่ 12	จำนวน	24	ราย
หมู่ที่ 14	จำนวน	24	ราย
	รวม	69	ราย

รวม เป็นกลุ่มที่ เปิดรับสื่อทั้งสิ้นจำนวน 162 ราย

กลุ่มไม่เปิดรับสื่อ ได้แก่ เกษตรกรที่มีอาชีพหลักในการทำนา มีจำนวน 162 ราย กลุ่มตัวอย่างเหล่านี้ ไม่มีรายชื่ออยู่ในเอกสารของทางราชการ ถือว่าเป็นกลุ่มที่สื่อไม่มีบทบาทในด้านให้ความรู้ในการป้องกันและกำจัดหนูในนาข้าว กลุ่มตัวอย่างกระจายอยู่ในพื้นที่ดังต่อไปนี้ คือ

เขตอำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี

1. ค่ายลบึงคำพร้อย

หมู่ที่ 4	จำนวน	24	ราย
หมู่ที่ 5	จำนวน	27	ราย
หมู่ที่ 12	จำนวน	11	ราย
	รวม	62	ราย

2. ค่ายลลำลูกกา

หมู่ที่ 5	จำนวน	20	ราย
หมู่ที่ 6	จำนวน	25	ราย
หมู่ที่ 10	จำนวน	16	ราย
	รวม	61	ราย

3. ค่ายลบึงทองหลวง

หมู่ที่ 4	จำนวน	10	ราย
หมู่ที่ 11	จำนวน	6	ราย
หมู่ที่ 18	จำนวน	23	ราย
	รวม	39	ราย

รวม เป็นกลุ่มไม่เปิดรับสื่อทั้งสิ้นจำนวน 162 ราย

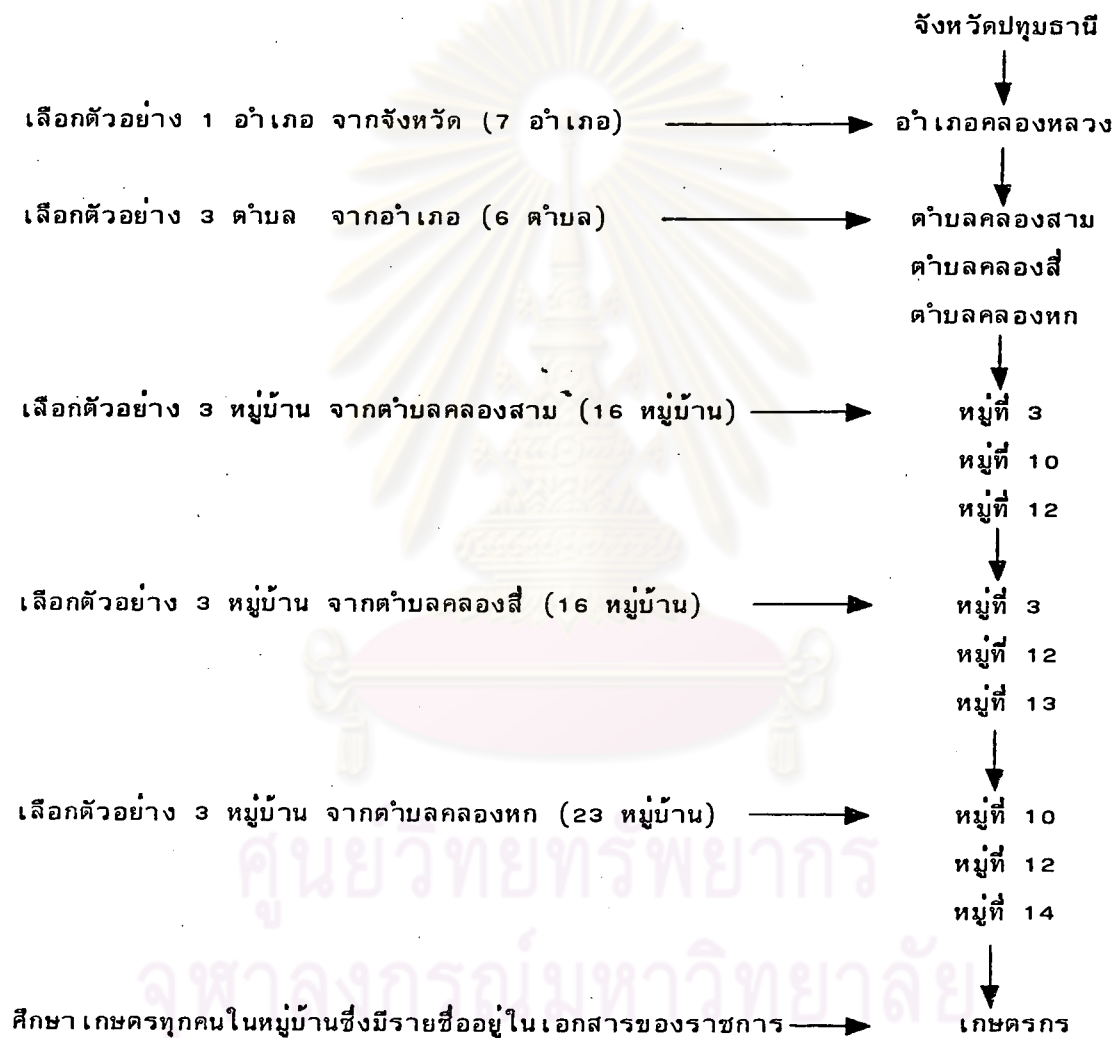
วิธีการสุ่มตัวอย่างกลุ่มเปิดรับสื่อ

ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Sampling)¹ คือ จำแนกกลุ่มตัวอย่างตาม เขตท้องที่การปกครองกระทรวงมหาดไทย แล้วเลือกเกษตรกรที่ต้องการ

¹ จุมพล สวัสดิยากร, หลักและวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์ (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์สุวรรณภูมิ, 2520), หน้า 177.

ศึกษาจากอำเภอ ตำบล และหมู่บ้าน โดยอาศัยวิธีการจับฉลาก((The Bin Method)

ตามลำดับดังนี้

วิธีการส่งตัวอย่างกลุ่มไม้เปิดรับสื่อ

การเลือกกลุ่มไม้เปิดรับสื่อ ใช้การส่งตัวอย่างเหมือนกับกลุ่มเปิดรับสื่อ คือ จังหวัดปทุมธานี มี 7 อำเภอ ส่งมา 1 อำเภอ ได้แก่อำเภอลำลูกกา และอำเภอลำลูกกา มี 7 ตำบล ส่งมา 3 ตำบล ตำบลละ 3 หมู่บ้าน

ตำบล หมู่บ้านที่ส่งมามีดังนี้

1. ตำบลมิ่งคำพร้อย มี 19 หมู่บ้าน ส่งมา 3 หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ที่ 4 หมู่ที่ 5 และหมู่ที่ 12
2. ตำบลลำลูกกา มี 21 หมู่บ้าน ส่งมา 3 หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ที่ 5 หมู่ที่ 6 และหมู่ที่ 10
3. ตำบลมิ่งทองกลาง มี 22 หมู่บ้าน ส่งมา 3 หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ที่ 4 หมู่ที่ 11 และหมู่ที่ 18

ทำการศึกษาเฉพาะหัวหน้าครอบครัวเท่านั้น

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

การรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ใช้วิธีการสัมภาษณ์ โดยอาศัยคำถามจากแบบสอบถาม
 เกษตรกรกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่เปิดรับสื่อและไม่เปิดรับสื่อ
 ก่อนที่จะสร้างแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาทฤษฎี แนวความคิด งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 และศึกษาโครงการ เรงรัดการป้องกันและกำจัดหนู เน้นหนักในนาข้าว ปี 2526 ในจังหวัด
 ปทุมธานี ศึกษาถึงการใช้สื่อ ศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับเรื่องของหนูนา ได้ปรึกษาผู้เชี่ยวชาญ
 และอาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อจัดลำดับ เนื้อหา การใช้ถ้อยคำของแบบสอบถามให้ถูกต้องเหมาะสม

แบบสอบถามมีทั้งหมด 4 ตอน คือ

- ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง
- ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมการเปิดรับสื่อ
- ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับบทบาทของสื่อในด้านความรู้ ในการป้องกันและกำจัด
หนูในนาข้าว
- ตอนที่ 4 ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อสื่อ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ข้อมูลในเรื่อง เพศ อายุ ระดับการ
 ศึกษา นับถือศาสนา สถานภาพการสมรส จำนวนบุตร สมาชิกในครอบครัว อาชีพ การถือครองที่ดิน
 ที่ดินที่ใช้ในการทำนาในรอบปีที่ผ่านมา ผลผลิตที่ได้จากการทำนาในรอบปี 2526 รายได้
 จากการทำนาในรอบปีที่ผ่านมา สาเหตุที่ผลผลิต (ข้าว) ได้รับความเสียหายในรอบปีที่ผ่านมา
 ผลผลิต (ข้าวที่) ที่เสียหาย และการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มในท้องถิ่น

คำถามที่ใช้ประกอบด้วยคำถามปลายเปิด (Open-ended) และคำถามปลายปิด
 (Close-ended) จำนวน 15 ข้อ

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมการเปิดรับสื่อบุคคล และสื่อเฉพาะกิจ ได้แก่
 จำนวนครั้งในการพบปะพูดคุย การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในการป้องกันและกำจัดหนูในนาข้าว
 ระหว่างเกษตรกรกับญาติพี่น้อง เพื่อนบ้าน เจ้าหน้าที่เกษตรตำบล เกษตรอำเภอ เกษตรจังหวัด

และพนักงานขายสินค้ายาปราบหนู การได้รับแจกและอ่านเอกสารเผยแพร่ จุลสาร แผ่นปลิว แผ่นพับ และโปสเตอร์ ที่เกี่ยวกับการป้องกันและกำจัดหนูในนาข้าว ในช่วงระยะเวลาต่างๆ กัน

ลักษณะคำถาม เป็นคำถามปลายปิด (Close-ended) ให้ค่าเป็นสเกล (Rating Scale) จำนวน 6 ข้อ

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับบทบาทของสื่อในด้านความรู้ ในการป้องกันและกำจัด หนูในนาข้าว ได้แก่ ความรู้ที่ได้จากสื่อ เป็นความรู้ในการป้องกันและกำจัดหนูนา

ลักษณะคำถาม เป็นแบบทดสอบความรู้ในการป้องกันและกำจัดหนูในนาข้าว คำถามมีคำตอบให้เลือกตอบ คำตอบเป็น "ใช่" "ไม่ใช่" "ไม่ทราบ" กำหนดค่าของ คะแนน ตอบถูกเป็น "1" ตอบผิดเป็น "0" จำนวน 14 ข้อ

ตอนที่ 4 ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง ที่มีต่อสื่อบุคคลและ สื่อเฉพาะกิจ ความคิดเห็นที่มีต่อสื่อ เป็นความคิดเห็นของเกษตรกรกลุ่มที่เปิดรับสื่อ เท่านั้น

ลักษณะคำถามเป็นแบบปรนัย ชนิดให้เลือกตอบ เป็นคำถามปลายปิด (Close-ended) จำนวน 10 ข้อ

ความเชื่อถือได้ของเครื่องมือ

เพื่อให้แบบสอบถามที่สร้างขึ้น มีความถูกต้องสมบูรณ์ที่สุด ผู้วิจัยนำแบบสอบถาม ไปทดลองกับเกษตรกร ซึ่งเป็นหัวหน้าครอบครัว ในพื้นที่ที่ไม่เปิดรับสื่อ ในท้องที่หมู่ที่ 6 และหมู่ที่ 7 ตำบลบึงคำพร้อย อำเภอลำลูกกา ปทุมธานี จำนวน 33 ราย เกษตรกรเหล่านี้อาศัยอยู่ต่างหมู่บ้าน กับเกษตรกรที่ทำการศึกษาจริง

นำแบบสอบถามที่ได้จากการทดลองมาปรับปรุงแก้ไขโดยการสอบถามจากท่าน ผู้รู้ผู้เชี่ยวชาญ และปรึกษาขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษา นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขใหม่ไปทดลองใช้ (Pretest) อีกครั้งกับเกษตรกรที่เปิดรับสื่อในท้องที่หมู่ที่ 3 ตำบล คลองสอง อำเภอลองหลวง ปทุมธานี จำนวน 20 ราย

นำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไข เสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจแก้ไขให้แบบสอบถามที่สร้างขึ้นสมบูรณ์ เหมาะต่อการนำไปใช้จริงต่อไป

ผู้วิจัยได้ทำการหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม ตอนที่ทดสอบความรู้ของเกษตรกร ใช้สูตรของ Kuder Richardson¹ K-R21 โดยการคำนวณจากโปรแกรมสำเร็จรูป(SPSS) ได้ค่าความเชื่อมั่น .59

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

1. ตัวแปรอิสระ (Independent Variables)

- สถานภาพทางสังคม ได้แก่ อายุ อาชีพ การศึกษา การนับถือศาสนา จำนวนบุตร จำนวนสมาชิกในครอบครัว การถือครองที่ดิน
- การสื่อสาร ได้แก่ การสื่อสารจาก สื่อบุคคลกับสื่อเฉพาะกิจ ประเภท เอกสารเผยแพร่ (จุลสาร แผ่นปลิว แผ่นพับ) และโปสเตอร์

2. ตัวแปรตาม (Dependent Variables)

- ความรู้ในการป้องกันและกำจัดหนูในนาข้าว
- ความคิดเห็นของ เกษตรกรที่มีต่อสื่อ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยและผู้ช่วยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นสัมภาษณ์เกษตรกรเป็นรายบุคคล

¹ ล้วน สายยศ และ อังคณา ตันศิริคานนท์, สถิติวิทยาทางการศึกษา

(พระนคร: วัฒนาพานิช, 2515), หน้า 178 ;

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมด ให้เครื่องคอมพิวเตอร์ทำการประมวลผลข้อมูล โดยแบ่งการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติดังนี้

1. การวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Method) โดยคำนวณค่าร้อยละ (Percentage) เพื่ออธิบายข้อมูลทั่วไป พฤติกรรมการเปิดรับสื่อ และอธิบายความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อสื่อบุคคลและสื่อเฉพาะกิจ

2. การทดสอบสมมุติฐาน (Hypothesis Testing) ใช้ทดสอบสมมุติฐานที่ตั้งไว้ โดยใช้สถิติในการวิเคราะห์ คือ t-test เพื่อเปรียบเทียบบทบาทของสื่อบุคคลและสื่อเฉพาะกิจในด้านความรู้ในการป้องกันและกำจัดหนูในนาข้าวแตกต่างกัน และเปรียบเทียบเกษตรกรกลุ่มเปิดรับสื่อ กับที่ไม่เปิดรับสื่อว่ามีความรู้ในการป้องกันและกำจัดหนูในนาข้าวแตกต่างกันหรือไม่

ศูนย์วิทยพัชกร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย